

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Lehje vsak četrtak. Narožnina letna 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pešt. č. št. 11.153. Telefon 45-86

Odgovori na napade

Napadi na učiteljstvo, priobčeni v raznih časopisih, so povzročili v naši slovenski javnosti precejšnjo pozornost. Se prav posebno, kar bo povsem razumljivo, se pa zanje zanimala učiteljstvo samo. V zavesti, da so taki napadi nekaj kroničen pojav neurejenosti naših notranjopolitičnih razmer, komentirajo njihovo vsebino z mešanimi občutki, a jo istočasno tudi primerja z našimi odgovori. Kolektivna reakcija učiteljstva na te napade se odraža v soglasni obsodbi takega postopka, kar se razvija iz sprejetih sklepov posameznih učiteljskih društev, ki so v zadnjem času zborovala, a individualni pogledi posameznih naših tovarišev in tovarišic, ki se nam javljajo, so sicer soglasni v obsodbi tega res žalostnega pojava v slovenski javnosti, a na drugi strani se v pogledu naših odgovorov delijo v:

1. take, ki odobravajo naš dosedanji postopek,
2. one, ki zahtevajo, naj »Učiteljski tovariš« odgovarja na vse napade z isto brezobzirnostjo kot napadalcji in se naj poslužuje istega sloga kot oni, in slednjič na
3. tiste, ki pravijo, naj se na napade sploh ne reagira.

Zelo težko, ako ne povsem nemogoče bi bilo ustreči vsem trem zahtevam, zato je potrebna načelna opredelitev.

Učitelji se dobro zavedamo, in tudi ostala javnost bi morala biti povsem na jasnem, da je našemu stanu določena zelo važna naloga pospeševanja in dviganja splošnega napredka in prosvete med našim ljudstvom, da mu je poverjena vzgoja mladine, ki je up in nada vsakega naroda. Za tako, lahko bi rekli delikatno nalogo, mora učitelj uživati predvsem zaupanje ljudstva. Učiteljstvo se v celoti trudi, da to zaupanje doseže, ker se v polni meri zaveda, da more edino v posesti tega doseči pozitivne uspehe svojega vzgojnega, prosvetnega in kulturnega poslanstva. Če torej upoštevamo neizpodbitno dejstvo, da je vsakega, torej tudi našemu narodu učiteljski stan neobhodno potreben, in če se zavedamo, da je uspeh učiteljevega poslanstva odvisen od zaupanja ljudstva, tedaj mora biti pač vsakomur jasno, da se silno pregreši proti lastnemu narodu oni, ki blati ves učiteljski stan s tem, da grehe ali prestopke posameznika aplicira na vse učiteljstvo, ki mu s tem jemlje ugled in ovira njegovo delo. In če se taka krivična sumničnjava in taki nepravilni napadi razširjajo med širše plasti našega naroda, tedaj utegne to postati resna ovira za splošni napredak in prosveto.

Nastane torej vprašanje, ali kaže v takih okolnostih in v takem položaju podpirati strasti z analiziranjem posameznih napadov in s podrobnimi odgovori na posamezne insinuacije? Vskladno, ki upošteva delikatnost učiteljevega poslanstva, ki želi, da ostane učiteljski stan kljub brezvestnim napadom spoštovan in ki končno hoče, da ostane stanovsko politično glasilo slovenskega učiteljstva na dostojni višini in se ne spušča na raven demagoškega lista, mora to odkloniti in se pridružiti vrstam onih, ki kljub brezvestnim napadom ostanejo mirni in se le sprašujejo: »Kdo izmed onih, ki tako žalno blatijo vse slovensko učiteljstvo, je brez greha?«

Ne bilo bi pa pravilno stajati povsem ob strani in prav ničesar odgovarjati na take izpade proti celotnemu stanu. Naš list je namenjen učiteljstvu, torej stanu, ki je inteligent, kateremu pač mora načelen odgovor na strupen napad zadostovati, pa čeprav je ta odgovor brez demagoških okraskov. Dostojnost namreč ne smemo in tudi nečemo zamenjati z demagogijo.

S tem svojim stališčem pa nikakor nečemo ustvariti mišljenja, da takih stalno se ponavljajočih napadov na učiteljstvo ne obsojamo. Nasprotno! Ne moremo v zadostni meri izraziti obsodbe takih pojavov. Ako se avtorji raznih napadov ne zavedajo kvarnih posledic takega postopka, tedaj bi morala uredništva vedeti, da danes ni čas za ustvarjanje nerazpoloženja ljudstva nasproti učiteljstvu. V silno resnih časih živimo. Posledice tega dejstva občutimo tudi pri nas in v času, ko izgublja posamezne države svojo samostojnost v najkrajšem času, ko se zemlje vid spreminja z dneva in dan, je še prav posebno važno skrbeti za samozavest in narodni ponos našega preprostega ljudstva. Učiteljstvu se nalagajo v tem pogledu najrazličnejše naloge. Apelira se nanj, naj stoji svojemu narodu v teh resnih časih ob strani, naj mu bo optimističen in objektivni svetovalec, naj krepki v njem trdnost zavesti in ljubezni do domovine, navaja naj ga tudi na poštenost, če bo potrebna, skratka, popravi naj vse grehe in nepravilnosti zadnjih dvajset let. Toda za tako težke in odgovorne naloge nam je bolj nego kdaj koli potreben ugled, potrebna nam je avtoriteta.

Zato zaključujemo z ugotovitvijo gornjegrajskega učiteljskega društva, ki je tudi ob sodilo napade na učiteljstvo, sledeče:

»Smatramo tako postopanje posebno z ozirom na resnost časa, v katerem živimo, za skrajno škodljivo ne samo za ugled stanu, temveč tudi za interese vsega naroda.«

„Naša šola in naše učiteljstvo“

Pod tem naslovom prinaša »Domoljub« že več tednov žolčno pisane napade na slovensko učiteljstvo; prav za prav — da ne bom delali krivice — na ono slovensko učiteljstvo, ki ni vključeno v Slomškovi družbi, t. j., po računu člankarja sametega, na 3600 oseb izmed 4000 v Sloveniji nastavljenih učiteljev in učiteljic.

Po mnenju člankarja, g. J. Kalana, niso ti članki nikaki napadi, marveč »pravična kritika naše šole in učiteljstva«, ter z ogorčenim patosom sprašuje katoliško misleče ljudi, ki ne odobravajo njegovega postopanja: »Tako torej! Naša pravična ocena sedanjega šolstva in učiteljstva v verskem oziru in ozirom vzgoje naj bi bila kaj napačnega, nepotrebnega?«

In da bi utemeljil potrebo svoje »pravične ocene«, nadaljuje tako-le:

»Minulo je šele komaj nekaj let, kar so liberalci brez vsakega vzroka, iz gole mrznje do vsega katoliškega, premetavali katoliško misleče in živeče učitelje in učiteljice po vsej Sloveniji, jih podili iz enega kota v drugega, pošiljali jih na najslabša mesta v hribe, trgali narazen družine, napravljali jim žalost in stroške, nekaterim nakopali bolezen, enemu, če ne še večim, tudi smrt.« Ti so si smeli dovoliti vse krute krivice, — naša pravična pa naj bi bila napačna, nepotrebna, morda škodljiva? — ... »Glavni namen teh člankov o šoli je, v ljudstvu vzbuditi zavest, da ima pri šoli tudi kaj govoriti, kako šola mora zahtevati in kako učiteljstvo hoče imeti.« ...

»Če govorimo o učiteljih in gramajo na njih, kar je graje vredno, je to samo zato, ker vzgoje od vzgojitelja ni mogoče ločiti. Nihče ne da, česar sam nima. — ... Mi pa hočemo imeti versko vzgojo! In ljudstvo jo mora zahtevati! Ker vzgoja brez vere ni nikaka vzgoja. Vsaj popolnoma nezadostna. Kam je taka vzgoja »kulturno« visoko »izobraženo« človeštvo pripeljala, to gledamo danes živo pred seboj.«

»O, sovražniki cerkve so vedeli, kaj morajo imeti, če hočejo svoje namene doseči. Šolo so hoteli imeti in jo imajo. In zdaj nam rodi take sadove! In hudič je tudi vedel, kaj mora storiti, da mu bo šla pšenica v klasje.« ... »Naša sedanja šola — razen dveh ur veronauka — pa o verski vzgoji, torej o vzgoji sploh nič neče vedeti. Samo znanje je vse. Znatj moraš, živíš pa lahko kakor hočeš. To je nepisano pravilo naše šole. Sicer bi ne mogla imeti takih »vzgojiteljev«, kakršni nekateri so. Ker to se pravi postavljati kozla za vrtnarja.«

To so besede g. Kalana, to je njegova pravična ocena!

Zato v vsako hišo »Domoljuba«, da bo sleherni Slovenec vedel, česa so krivi slovenski učitelji, razum onih štirih sto izmed Slomškove družbe.

Toda — ne! V zadnjem članku, ko je naš pravičen ocenjevalec začutil odpor tudi že pri svojih somišljenjkih, je močno reduciriral svoj anathema. Gornja njegova sodba: »sicer bi ne mogla imeti takih vzgojiteljev, kakršni nekateri so«, kaže, da se mu je že začel

porajati v duši dvom o absolutni pravičnosti njegovega ocenjevanja. Ni še dolgo tega, ko je bila njegova »resnica« precej drugačna: Devet desetih učiteljstva noče veljati za krščanske — ... žal, da je razmeroma malo tako srečnih občin in župnij, ki bi imele dobrega krščanskega učitelja — življenje velikega dela učiteljstva priča, da sta protikatoliška politika in brezverstvo v najtesnejši zvezi — kako je naše učiteljstvo v velikem delu zlo za naše ljudstvo in našo deželo — Vse to doni nekoliko drugače, kakor njegov zadnji »karkršni nekateri so«.

Vendar pa zadostujejo tudi ti nekateri, da je naša šola od hudiča, ki si jo je izmislil, da bi ljudstvo pokvaril.

Nič boljje ni tudi z drugimi njegovimi resnicami, n. pr. — Devet desetih učiteljstva noče veljati za krščanske, ker to kar imenujemo mi krščansko, imenujejo oni »klerikalno«. — Davno je že znano, da so ravno mo učitelji najbolj zagribeni pristaši liberalizma in najstrastnejši priganjači jenesarske stranke. Zato pa tudi glavni sejalcji in razširjevalci brezverstva med ljudstvom —

Gospod kritik! Dovolite, da Vas zagotovimo, da so take trditve v svoji gorostasni ekskluzivnosti zelo zelo daleč od resnice. Razumemo sicer, da bi, reducirane na njihovo pravo mero, ne učinkovale pri našem dobrem ljudstvu, na katerega se obračate, tako fulminantno in bi bili članki zaradi tega mevžasti in limonadasti. Samo tega ne: greh bi bil to zoper učinek in namen, bolje vsekakor, da se resnica nekoliko prilagodi.

Posebne vrste resnica je tudi člankarjeva argumentacija, zakaj da je treba slovensko učiteljstvo »pravično« kritizirati. Preganjanje katoliško mislečih učiteljev po liberalnih režimih mu daje zato generalno odvezo. Ali pada potem takem tudi ta greh na naše rame? Ali je sploh še kaka dobra dlaka na tem ubogem učiteljskem grešnem kozlu?

In to branje se širi kot nedeljska beseda v desetstičnih izvodihih med našim narodom! Gospod kritik ste zadnjič enkrat rekli: »Mi katoličani smo mevže; samo vzdihujemo, kako je hudo, pomagati si pa ne znamo!« Resnično, o sebi tega ne morete trditi. Mevže ne tepejo z škorpionji!

Končno pa moramo z vso odločnostjo in indignacijo odkloniti Vašo supozicijo, češ da je »Učiteljski tovariš« molčal h krivicam, ki so se godile katoliškemu učiteljstvu. Naša vest je mirna, zato nas ne doseže nikako podtikajoče sumničnjava. Avtor te pravične kritike se lahko še vedno informira pri naših tovariših v Slomškovi družbi, ali je storilo vodstvo slovenske učiteljske organizacije svojo dolžnost ali ne.

Sicer pa naj ne misli, da je liberalen režim preganjal samo »katoliško misleče učiteljstvo«, še večje je bilo število ostalih učiteljev, ki po člankarjevem mnenju ne spada med katoliško misleče. Dokaz, da režimi ni preganjal učiteljstva zaradi mišljenja, marveč zato, ker se je postavilo na stališče, da hoče služiti interesom ljudstva in ne stranki.

Tako je bilo in tako je.

Kontrola cen

Iz dneva v dan raste draginja in ni izgleda, da bi se v doglednem času ustavila. Cene nekaterih življenjskih potrebščin so tako visoke, da se uradništvo strahoma izprašuje, kako dolgo bo še moralo s svojimi, najnižjim cenam prilagoditimi prejemki izhajati. Vprašali boste: Ali ni nobenega sredstva in izgleda, da bi se cene znižale na predvojno raven ali bi se vsaj ustalile?

Kje je iskati vzroke naglega in stalnega porasta cen življenjskih potrebščin? Ne moramo v pomanjkanju življenjskih artiklov, temveč v vojni psihozi. Življenjskih potrebščin ima naša država dovolj. Cene rastejo iz več razlogov. Prvi je v večjem povpraševanju konsumentov, ki jih je vojna psihoza zbegala v toliki meri, da hočejo na vsak način spraviti denar v naturalno vrednost, predvsem v rezervo življenjskih potrebščin. Resnici na ljubo moram povedati, da uradniki niso meč temi, ker nimajo sredstev. Priemki jim zadostujejo komaj za najnujnejše vsakdanje potrebščine. To večje povpraševanje so hitro izrabili veletrgovci in prekupčevalci, ki so si obetali dober dobiček. Rajši so blago držali, kakor bi ga dali po dnevnih cenah ali so ga ponudili po višjih cenah. Konsumenti so kupovali tudi dražje. Živahno povpraševanje in pripravljenost konsumentov na dražji nakup, ti dve komponenti sta prvi razlog višjih cen. Ljudje se namreč boje, da bi nekateri življenjske potrebščine zmanjkale radi večjega izvoza oziroma težjega uvoza. Tako je namenjenih 35.000 vagonov pšenice za inozemstvo, 45.000 komadov prašičev, 300 vagonov masti, 5000 glav goveje živine, itd. Cena pšenice se je radi tega zvišala od 200 din na 239 do 241 din. Slovenija porabi letno ca. 10.000 vagonov, torej znaša najnovejši povišek za na-

troli cen točno našteva predmete, ki spadajo pod nadzorstvo (mast, moka, kava itd.). Produkti kmečkih producentov so izvzeti iz kontrole. Ze tu sta dve hibi uredbe: 1. Nekateri predmeti so podvrženi kontroli, drugi pa zopet ne. Tako je n. pr. moka podvržena kontroli, pšenica pa ne. Saj je vendar vsakemu jasno, da je pšenica surovina za produkt moke, in če se viša cena pšenice, da se mora zvišati tudi cena moke. Takih primerov je več. S takim polovičnim nadzorstvom ne bomo zavrli naraščanja draginj. 2. Iz kontrole so izvzeti kmetje. Nič nimam proti temu, da dobi končno tudi kmet pošteno odškodnino za trud, ki ga je vložil v svoje delo. Toda to velja samo za poštene kmete, mnogo pa je takih, ki blaga sploh nočejo dati, ker pričakujejo, da bodo dobili še višje cene ali pa ga prodajo za oduške cene. Vem za primer, da je hotel imeti kmet za surova brezova drva 520 din za klafter (130 din za 1 m³)! Kontrola spada pod ministrstvo za trgovino in obrt in pod bansko upravo. Za osnovo se vzamejo cene 1. septembra 1939., nato pa se upoštevajo v kalkulaciji vsi nastali stroški pri proizvodnji oz. uvozu. Cene se lahko zvišajo le po odobrenju kr. ban. uprave na osnovi producentove predložene prošnje. Uredba ne določa enotnosti cen za vso državo. Zato bodo cene v raznih krajih države različne. Tudi trgovski dobiček ni enotno urejen.

Izdana uredba je nekoliko pozna. Njene pomanjkljivosti sem omenil že v prejšnjem odstavku.

Med tem časom, ko je vlada pripravljala uredbo, so rasle cene neusmiljeno. Poglejmo si samo indeks cen od septembra lanskega leta!

		Povišek od zadnjega meseca	Povišek od lanskega leta
avgust 1939.	72,2	+ 3,2	— 3,1
sept. 1939.	73,5	+ 1,3	— 2,3
nov. 1939.	80,2	+ 6,7	+ 7,2
dec. 1939.	90,9	+ 10,7	+ 13,4
jan. 1940.	93,9	+ 3	—
febr. 1940.	46,7	+ 2,8	—

Od septembra lanskega leta je indeks cen na veliko narasel do februarja t. l. za 24,5 %. Na drobno je indeks cen še bolj narasel in je znašal januarja t. l. 107,5%! (kakor v Franciji!). Najbolj so narasle cene uvoznih predmetov 24,6 %, živine in živ. proizvodov 21,8 %, rastlinskih produktov 19,8 %, industrijskih izdelkov 13,4 %, itd. Izmed vseh krajev je draginja najobčutnejša v Ljubljani (23 %), Beograd 16 %, Zagreb 14 %, Banja Luka 13,9 %, Novi Sad 13 %, Niš 12 % itd.

Indeks cen nam jasno kaže, da cene ne prestanjo rastejo in bodo še »šle gor«. Da je draginja realna, nas najbolje prepriča vsakodnevno odobrenje kr. ban. uprave, ki dovoljuje zvišanje. Oblast s tem uradno prizna, da temeljijo višje cene na stvarni podlagi, na večjih nakupnih oz. produkcijskih stroških. Znižati cene torej ni mogoče, ker lahko producent s stvarnimi argumenti dokaže, da ima z nakupom, oziroma produkcijo večje stroške kakor jih je imel 1. septembra lanskega leta. Saj oblast to tudi uradno prizna, n. pr. zvišanje cen volne (100 %), kave, mesa in mesnih izdelkov, masti itd.

Ziveti moramo. Cene so višje. Do sem je vse v redu. Paradokso je samo to, da oblast prizna upravičenost zvišanja življenjskih potrebščin, ne prizna pa upravičenosti in nujne potrebe zvišanja naših prejemkov. (Čeprav moramo za tobak plačati višje cene!) Da bo paradoks še večji, moram omeniti, da je banska uprava izdala uredbo, ki predpisuje minimalno mezdo oziroma minimalne plače (n. pr. trg. pomočniku 1000 din; učitelju pa ima 903 din, poročena učiteljica z 10 leti službe pa 835 din!). Zvišanje cen je realno, draginja je resnična, plače privatnih nameščencev in delavcev se morajo zvišati, drž. nameščenci pa še vedno čakajo na upravičeno zvišanje vedno znižanih prejemkov. Bogati smo zopet na eni izkušnji več: da tudi sedanje nameravano zvišanje ni bilo resno mišljeno. Kdaj se bo tudi o našem zvišanju resno razpravljalo in kako dolgo še ta paradoks! —a—

Vsebinska:

Odgovori na napade.

»Naša šola in naše učiteljstvo«.

Kontrola cen.

Draginja, draginja ...

Grobokopi avtoritete.

Cene se dvigajo, morala pada.

Zvesto dojemanje vzročnosti življenjskih pojavov je izhodišče uspešnejšemu delu. Vzgojitelji na meji.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJHOV

POLOŽAJ: Ali bomo vedno čakali?

Splošne vesti. — Osebnosti zavede. — Kaj vse pišejo. — Naše gospodarske organizacije. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Stanovska organizacija JUU.

Draginja, draginja...

Povsod slišimo danes to besedo, ki vzbuja strah in skrb pred bodočnostjo. Na obrazih delavcev ter privatnih in državnih nameščenecv je zarezale globoke gube...

Draginja je posledica sedanje vojne, ki pretresa ves svet in življenje na njem, predvsem pa že resno ogroža človeštvu njegovo življenjsko bitnost. Cene rastejo poljedelskim in industrijskim proizvodom vsak dan bolj, in najnujnejše življenjske potrebščine imajo danes tako visoke cene, kot jih nismo pri nas še nikdar beležili.

Naša država je bogata prav na vsem, kar potrebujemo za solidno življenje, in gotovo bi bile cene vse drugačne in stalnejše, ako ne bi toliko izvažali. Cena moki se viša kjub temu, da imamo pri nas bogato žitnico, iz katere bi prejemale vsi naši državljani dober in cenen kruh. Pa tudi krompirja, jaje, fižola, mleka itd. je vedno manj za isto skromno vsoto, ki je bila do sedaj na razpolago družinam. Posebno čudežne skoke delajo cene mesa, slanini, masti in olju, človeku se zde skoraj neverjetne ob mislih na bogastvo naših živinskih in prašičjih staj. Dražje je seveda postalo tudi platno, blago, usnje, obleka, obutev, perilo ter vse druge drobnarije za vsakdanje življenjske potrebe, ki so že nekaj let imele stalne cene. Drago je sadje, draga je zelenjava. Danes je že nekako prešlo v modo višati cene, in prav nič čudno se nam že več ne zdi, ako vidimo danes kak predmet v izlozbi označen z višjo ceno kakor pa jo je imel včeraj, ker smo se morali itak gotovim potrebam odpovedati.

Nič ni potem čudnega, da se polšača širokih krogov ljudstva globoka in pravična vznemirjenost, saj nad tri četrtine prebivalstva naše države ima take dohodke, da bi še v normalnih časih komaj zadostovali za zelo borno stanovanje in skromno hrano. Draginja narašča in danes že lahko trdimo, da je narasla v primeri s cenami lanskega septembra za 20 do 25 %, predvsem cene masti, mesa in kruha. Doživljamo grenko resnico, da se draže najvažnejša in najpotrebnejša živila...

... A naši prejemki? ... Že pred sedmimi meseci, t. j. pred začetkom sedanje vojne, niso zadostovali ter so bili globoko pod življenjskim minimumom, tem manj ustrezajo današnjim življenjskim prilikam. V tem leži vzrok današnji zbežanosti in živčni razrvanosti naših družin.

Zaradi povišanja cen se mora državni nameščenec omejevati pri hrani, obleki in drugod. Njegova družina strada, njegovi otroci v »stoletju otroka« propadajo radi pomanjkanja socialnih dobrin. Državni nameščenec leze v dolgove, a za ohranitev golega življenja se je moral odpovedati vsem kulturnim dobrinam dvajsetega stoletja. Zaradi pomanjkanja hrane se je že marsikje razbohotila socialna bolezen — jetika in druge bolezni, popolno gorje je v hiši. Uspešno zdravljenje stane veliko, zato nastajajo novi dolgovi. Pri naraščajoči draginji si morajo družine prirediti pri že itak skromni hrani, kurjavi, obleki, obutvi in če treba tudi pri stanarini s tem, da se seli v kleti, podstrešja in drugam. Tako propadajo osnovne celice države — družine, telesno in duševno, propadajo ob pogledu na bogastvo lastne zemlje, a z njo se slabi življenjska sila in odpornost našega naroda.

Porastu cen za najvažnejše življenjske potrebščine bi morale oblasti postaviti neke meje, v pogledu brezobzirnega navijanja cen bi morala nekaj ukreniti. Polovični ukrepi škodujejo več kakor pa koristijo. Tako do-

življa velika večina naroda, da mora vsakdanji kruh preplačati, dočim nekateri iz tega delajo dobre kupčije, dejstvo, ki označuje naše socialne prilike za slabe in ki bodo narodno maso popolnoma demoralizirale. V nekem časopisu smo celo lahko čitali, da so celo v vojskujočih se državah poskočile cene komaj za stoti del tega kakor pri nas, ker smatrajo države življenjske pogoje delovnega ljudstva za eno najvažnejših državnih brig.

Predvsem bi morala država zvišati svojemu nameščencu prejemke, in sicer za toliko, za kolikor procentov so se podražila živila in druge življenjske potrebščine. Vsem nameščencem bi se moral izboljšati življenjski standard z isto doslednostjo, kakor so svoječasno znižali jim draginske doklade, češ da so cene življenjskim potrebščinam padle. Ako prejemki državnega nameščenca niso že pred sedmimi meseci, t. j. pred začetkom sedanje vojne, življenjskim prilikam, toliko manj ustrezajo današnjim. Nastopil je čas, ko so državni nastavljeni pred težko preizkušnjo, katere brez povišanja prejemkov ne bodo mogli prenesti, ker čut samohranitve tega več ne bo dopuščal.

Organizacije državnih nastavljenecv niso pri poslabšanju življenjskih prilik držale rok križem, temveč so dejanski položaj svojega članstva dosledno analizirale na posameznih konkretnih primerih. Vsaka stroka ima sicer še svoje posebne zahteve, vendar imajo v načelu enake zahteve: ukinitve težkih življenjskih prilik s takojšnjim povišanjem prejemkov. Svoje zahteve so organizacije izročile v posebni resoluciji merodajnim faktorjem, toda na žalost je ostalo le vse pri obljubah.

Najvažnejše, tako rekoč življenjsko potrebne zahteve učiteljskega stanu, ki ima zaradi svojega poslanstva med narodom še posebne zahteve, so razvidne iz resolucije, ki je bila poslana na merodajna mesta z zadnjega velikega učiteljskega zborovanja v Trbovljah. V resoluciji zahtevamo učitelji izboljšanje in ureditev gnotnega položaja z rednim avtomatičnim napredovanjem, ukinitve tretjega draginskega razreda, stalnost na službenem mestu, vrnitev rodbinskih doklad za žene in zvišanje doklad na otroke, priznanje polnih prejemkov poročenim učiteljicam, preprečenje nepotrebnega dvigovanja cen življenjskim potrebščinam ter uveljanje zakona proti korupciji. Vse navedene zahteve označujejo težko atmosfero, v kateri mora živeti in delati naše učitelstvo, ki ne trpi samo na pomanjkanju telesne in duševne hrane, temveč tudi je otežkočeno normalno delo in je radi ukinitve stalnosti podvrženo prestavljanju. Zato je nujno in potrebno, da učitelstvo stalno zahteva izpostavo znosnejših razmer v zavesti, da današnje ne škodujejo samo njemu, temveč tudi narodu, med katerim delajo in pred katerim odgovarjajo za svoje delo.

Naš klic po zvišanju prejemkov in znosnejših delovnih razmerah je upravičen, je dejstvo, preko katerega ne bo več mogoče iti, kakor tako, da se bo zahtevalo zadostilo. Merodajni krogi so priznali današnje težke življenjske prilike v trenutku, ko so nekaterim panogam delavcev in državnih nastavljenecv malenkostno povišali plače. Priznanje težkega položaja mora veljati za vse sloje v državi brez razlike!

Slovensko učitelstvo in drugi državni nastavljeni upravičeno pričakujejo izboljšanje življenjskih prilik, da bodo po vseh pretesnih in preizkušnjah zaživel življenje, ki bo vredno človeškega dostojanstva.

Zavestno dojetanje vzročnosti življenjskih pojavov je izhodišče uspešnejšemu delu

Delo v strokovnem kmetijskem tečaju za učitelje kmečko nad. šol ne napreduje samo v pridobivanju snovi iz kmetijskih panog, ampak tudi v notranji izgradnji učiteljev-udeležencev za čim kvalitetnejšo usposobljenost pri smotrenem dvigu našega podeželja. Tečajnike je obiskal tudi višji šolski svetnik za kmečko nadaljevalne šole g. Krošl. Nudil jim je priznanja v njihovem dosedanjem delu, kakor tudi pobude za nadaljnje delo.

Važna je ugotovitev, da ni dovolj ako kmeta samo poučimo kako in kaj naj dela. Tudi če bo kmet po teh navodilih delal, ne bo imel vedno uspehov, ker ne bo poznal vzrokov in zakonitosti, ki to delo narekujejo. Nujno je, da našega kmeta uvedemo tudi v umevanje vzročnosti kakor v kmetijskem gospodarstvu, tako tudi v pojmovanju vseh ostalih življenjskih panog. Le tako bo položaj temelj probujenju slovenskega podeželja. Kmet bo nehal biti žrtev dnevnih klik in se bo dvignil iz pasivnih odnosov do aktualnosti življenja k aktivnemu poseganju v krojenje svojega položaja. Napačna je misel, da je za pravilno dojetanje potrebno obsežno spominsko znanje. Vzmeti, ki sprasčajo sile teže predvsem v zavestnem dojetanju vzročnosti in povezanosti življenjskih pojavov.

Že iz navedenega je umljivo, da bo učitelj pri delu na vasi v vsej danosti upošteval domače včaske razmere. Razen vplivov iz mesta jih ustvarjata predvsem zemlja in tradicija. Pri njih spoznavanju se bo vglobil tudi v vzroke njihovega nastanka in našel enostranske preteklosti, ki bodočnosti ne odgovarjajo. Vse to mu bo koristilo pri oblikovanju metode dela na vasi.

V tem delu bo učitelj ugotovil kaj je za kraj najprimernejše. Videl bo ne samo številne pomanjkljivosti v prehrani in higijen-

skih razmerah, ampak tudi pogrešenosti v razcepljenosti »kulturnih smeri« v našem podeželju. Ako bo vsem tem dejstvom segel malo do jedra, bo prišel ne samo do točnih podatkov o vsem krajevnem življenju in njega povezanostjo z vsemi domačimi in svetovnimi dogodki ter problemi, ampak bo odkril tudi osnovno stališče, ki edino nudi možnost resničnega izhoda iz vedno slabšajočih se prilik.

V vsakem kraju naj bi učitelstvo ustvarilo načrt za smotreno in načrtno delo pri dvigavanju svojega šolskega okoliša. Načrt naj bi temeljil na predhodnem temeljitem študiju krajevnih razmer in bi naj zajel vse krajevo življenje kot celoto. Potem bi prišli tudi v okoliščini križnemu ognju nasprotujočih si interesov »dobrotnikov ljudstva« na našem podeželju. Učitelj bi ne bil več figura na šahovski deski, kjer se prestavlja zaradi uspešne igre, ampak polnovreden člen življenjske celote.

Stalno slabšanje življenjskih razmer ruši še tisti drobci družabnih moralnih odnosov, ki so bili temelji obstoja dosedanje družbe. V tem ozračju ni življenjski položaj učitelstva nič ugodnejši nego beda kmeta in delavca. Kakor učitelji zaman čakamo na naše stanovske pravice, tako tudi mali človek podeželja brez upov izboljšanja gleda na težave svojega življenja.

Vsak, ki prodira v vzročnost sodobnih življenjskih pojavov in situacij ter išče koraka k resničnemu vsestranskemu napredku je mlad, če ne drugače, vsaj po duhu. Velika vrednota mladosti je brezkompromisen zagon v delo. Mladi učitelji, zbrani na strokovnem kmetijskem tečaju čutimo, da moramo v poznavanju življenja seči globlje, da bodo iz čistih spoznanj, ki jih današnji nered izigrava izšle pobude za resničen korak naprej.

S. I.

Vzgojitelji na meji

V času, ko se v enem delu slovenskega časopisja večkrat čita o nalogah in delu učitelstva med narodom, vse to v zvezi z napadi, se je zbralo med drugimi tudi učitelstvo sreza ljutomerskega na zborovanju v Kapeli pri Radencih, da se pogovori o težavah in uspehih oziroma neuspehih svojega dela v šoli in izven nje. Po uradni delu zborovanja se je, zadovoljno z rezultati, podalo učitelstvo k skupnemu obedu, kjer se je zadržalo delj časa v privatnem razgovoru. Obed je bil lepo pripravljen, želečiki potolaženi, in učitelj bi ne bil učitelj, če ne bi v takem prijateljskem kramljanju tudi zapel nekaj pesmic. Tako je bilo prijetno, da je uvidel tovariš Lovšin iz Ljutomeru potrebo, da je izpregovoril nekaj besed o lepi navadi slovenskega učiteljskega, da se večkrat zbere, se spoznava in s tem utrjuje duha v skupnosti in v borbi za blagostanje svojega stanu in naroda. Kakor v minulih časih, tako da se počuti tudi danes, ko vidi toliko tovarišev složnih in veselih, ki morejo potožiti svoje gorje, ki ga morda v svojem službenem kraju ne morejo, ker nimajo človeka, ki bi jih tako razumel kot more razumeti le tovariš — tovariša. Pesem »Zdravica« je bila najlepši odgovor na odkrite besede tov. Lovšina.

Tudi tov. Richter, upravitelj iz Štrigove, ki je vesten in res reden obiskovalec vseh učiteljskih zborovanj v srezi, si ni mogel kaj,

da ne bi tudi on kot edini Hrvat med Slovenci — učitelji — kot se je sam izrazil — poudaril veliko zadovoljstvo, da more že preko 10 let tako lepo v slogi in prijateljstvu sodelovati s slovenskimi učitelji. Prav srečen je, je govoril — da more na tem mestu res od vsega srca pozdraviti v imenu ostalih Hrvatov — učiteljev v Štrigovi vse tovariše v srezi, posebno pa g. nadzornika F. Karbaša, saj je ravno pri njem naletel vedno na najpravičnejšega in najobjektivnejšega predpostavljeneja v vsej službeni dobi, odkar je Štrigova prešla po dravsko banovino. Vedno da je našel pri njem razumevanje za težave in neprilike posebnega stališča štrigovske šole — kot po jeziku hrvatske — in da bo vedno to obdržal v najlepšem spominu, četudi bi se pripojila Štrigova, kot se to v zadnjem času čuje, pod banovino Hrvatsko.

Vsi tovariši so se veselili iskrenih besed in tudi tov. nadzornik se je tov. Rihterju zahvalil za priznanje, naka je že ob pripravi na odhod zaorila iz srca vseh pesem »Iz bratskega zagrljaja...«

S tem je bilo najlepše dokazano, da je učitelstvo na meji složno, da se zaveda svoje odgovornosti in pa da so neke govorice, češ da slovenske oblasti preganjajo Hrvate v našem srezi, le izmišljene. Učiteljsko ljutomerskega sreza je pokazalo, da ve ceniti tovarištvo in pa da se zaveda vseh svojih dolžnosti na izpostavljeni severni meji.

Maž.

Grobokopi avtoritete

Tovariš urednik! Medtem, ko se tudi v naši mili domovini nekateri z vsemi silami bore zoper prekucaške ideje in struje raznih »izmov«, izviraajočih od skrajne leve pa do skrajne desnice, bore pa tako, da opozarjajo na avtoriteto oblasti in avtoriteto svojo, rušijo z velikim vikom in krikom avtoriteto učiteljskega stanu, ki je — tega vendar ne bo nihče tajil! — posebno v podeželju obenem tudi predstavnik določene državne oblasti. Pa ljuti napadi v tednikih, ki jih radi beró (ali pa tudi ne...) na kmetih! O ljubi Jezus, koliko greše ti ljudje s svojimi napadi na račun avtoritete sploh, ne glede na to, da je laž ali neresnica ali natolcevanje že samo po sebi velika zlobnost, velika krivda! Želimo: Bog jim odpusti te grehe! Toda, da utegnejo postati ti individualni grobokopi avtoritete sploh (so pa predvsem grobokopi samega

sebe), pa je druga stvar, mimo katere ne bi nihče smel lahkomišelnost ne z besedo, ne z dejanjem. Naš »Učiteljski tovariš« je o tem že veliko pisal, žal brez uspeha. Zato te vprašam, tovariš urednik: Se ti li ne zdi, da je vsa naša borba, leto za letom v isti obliki in vsebini in z istimi krogi se ponavljajoča, bob ob steno? Ali se izplača? Roko na srce: Ne! In zaradi tega sem mnenja, da v bodoče na nobeno neslanost (pa naj je še tako gorastasna!) ni treba več reagirati! Pametni naj popustijo! Naj govorijo, naj pišejo, naj imajo veselje, Bog jim daj za vse še mnogo let dobrega zdravja! Naj le uganjajo svoje prešerne norčije, tako rekoč kar naprej po začrtani poti! Nič zato, da so grobokopi avtoritete! Kdor se zadnji smeje, pa se tako najlepše smeje!... Kaj praviš, tovariš urednik, ali ni vse skupaj špansko? P.

Cene se dvigajo, morala pada

Draginja raste. Kar v magacinih, od ure do ure, se podraži blago. Čudovita draginja. Lepo nas je sicer potolažila notica po časopisju, da se cena soli ne bo dvignila. Veseli smo bili lepe izjave. Toda: človek ne živi samo od soli, temveč tudi od moke, masti, olja, mesa, mleka, masla itd. Zmanjkuje že vsega, kar je potrebno za našo hrano, zmanjkuje — radi draginje. Da, čez noč! In vemo: Nekaj ni v redu. Nekdo se igra s to stvarjo. Ne, nekdo izkorišča nesrečni evropski položaj! V času, ko se ves narod pripravlja na odpor zoper eventualno nadlogo, se nekdo redi na ta račun. V duhu jih že gledamo, site, dobro rejene, zdrave vojne dobičkarje, ki jim vojna hasne. Vseeno, kateri so: ali krščeni ali obrezani, ali ravno- ali krivonosni — kakršni so, so krivosi, ali ni vredno, da žive, in ki jih je treba eksemplarično kaznovati najmanj z isto kaznijo, kakor sovražnika

domovine, izdajalca ali vojnega beguna. To zahtevamo od vlade: močno roko nad temnimi elementi, ki jim je tudi za domovino v najtežjih dneh edina domovina njih nenasitni trebuh! Nenasitni egoizem, radi katerega široke ljudske množice toliko trpe! Ne samo danes, temveč vedno! Še je čas, da vlada udari! Udarec bodi učinkovit! Nekdo mora propasti; naj bodo to rajši krivosi, navijalci cen, temni elementi, ki se radujejo vojne! Ves narod, vsa država, bo kakor en moč za vlado, in strnjeno bomo stali za vsemi, ki si bodo upali tej hidri streti glavo! Tej hidri, namreč draginji in nje očetom. Pa še nekaj: Boj proti draginji zahteva takojšnjo akcijo. Toda ne sme se začeti od spodaj, pri branjarjih in malih trgovcih! Ne, hidro je treba udariti pri — glavi! In tudi ne z dolgočasnim sejanjem, temveč z učinkovitim dejanjem!

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Ali bomo vedno čakali?

Tovariš, ki je hotel dati svojemu življenju potezo aktivnosti vseh svojih sil, je nujno zašel v nasprotja med cilji čakanja in cilji delovanja.

Passivno sprejemanje učne snovi na učiteljskem mu je bila prva zapornica, ki naj zamre aktivno sprostitve lastne duševnosti. Pet let so se za njo kopicili nereseni, a vedno nujnejši problemi doraščajočega intelektualca. Šola mu prirodnih sprostitev in pozitivnih usmeritev aktivnih duševnih sil ni omogočala, niti ni obračala pozornosti njegovim osebnim problemom.

Prvi korak diplomiranega abiturienta v življenje mu je odkril, da tu ni samo zapornice, ki zavira prirodni tok sil, ampak, da ga je »usposobljenost za učitelja« postavila pred nepremagljivo obzidje: ponudba na šolskem trgu je prevelika, kreditov za sprejem abiturientov učiteljskega med ljudi, dela ni. Tri leta je moral zavirati najsilnejšo željo po poklicnem udejstvovanju. Prirodne sile mladostnika so bile ponovno zavrnjene.

Hipnemu zadovoljstvu ob nastavitvi je sledila reakcija na preživle težke dni brezposelnosti. Dvoletno zdravljenje na Golniku je zopet zaviralo polet mladih sil. Ko je zopet stopil pred deco, pa so mu upe izboljšanja in koristne ureditve življenja onemogočili dolgotrajno.

In danes? Ob zvišanju cen vseh življenjskih potrebščin za 30 %, prejema za svoje šolsko delo mesečno 6, reci: šest stotakov. Šesto leto je že učitelj-pripravnik, a zadnje neposredno sporočilo iz Beograda mu je podaljšalo rok čakanja na prevedbo v IX. skupino še za nadaljnji dve leti.

Tovariško vneto je sodeloval pri vseh prošnjah, resolucijah in zahtevah učiteljskega

stanu. Upi na uspehe in omogočanje srečne delavnosti na našem podeželju so vedno usahnili v nerazumevanju odločujočih činiteljev.

Tako zopet ni možna prirodna in iskrena včlenjenost vseh sil v delo za dvig našega podeželja. Tam je ugotovil le iste zapahe in obzidja, ki ustvarjajo predele in razcepljenost ter neplodnost delovnih tokov. Preostaja mu le, da seže globlje v dogajanje naših dni in razmisli, zakaj tako in kam naprej.

Pri vsem tem pa razni činitelji ne sežejo z nobeno mislijo v razmere mladega človeka. Njegova mladostna razgibanost, iniciativnost in delavoljnost naj razpada in zamira ob pomanjkanju ko brstje v suši. Ali niso tu prezre najosnovnejše zakonitosti človeškega življenja?

Tovariš, ki je želel v delu seči globlje in po njem dati svojemu življenju najplemenitejšo smer, mora danes bolehen in ob manjši fizični odpornosti živeti z mesečnimi 600 din v naraščajoči draginji, ko ima že vsako 18 letno pisarniško dekle zakonito minimalno plačo 1000 din.

Tovariši, tovarišice! Poglejmo v svoje položaje vsi in začetimo, da vsebine naših zahtev po takojšnjih prevedbah, zvišanju plač, zaščiti in moratoriju učiteljskih dolgov niso mrtve črke pisarniškega stroja, ampak krik gažene mladosti, ki v zatiranosti svojih mladih sil v nas najsilneje kliče po priznanju in nudenju vsega, kar tudi nam pripada, ker smo tudi mi rojeni kot ljudje. Morda bodo utihnile resolucije in onemele ustnice, a ta krik po naših pravicah ne bo z nič manjšo silo plapolal k zopetnemu ravnovesju v človeški družbi. Šiv.

Splošne vesti

VIII. št. 2922 1.

RAZGLAS

Na srednji tehnični šoli v Ljubljani se priredi tretji delni risarski tečaj za učitelje na strokovnih nadaljevalnih šolah.

Ta risarski tečaj se bo vršil od 8. julija do 17. avgusta 1940.

Število za ta tečaj je omejeno na 40.

Iz vrst profesorjev in učiteljev se sprejemajo v tečaj izključno samo kandidati, ki so posejali in dovršili I. in II. delni risarski tečaj v letih 1937./1938. in 1938./1939.

V zvezi s tem tečajem se bo vršil v primeru zadostnega števila prijavljenih tudi poseben 14-dnevni tečaj za one obrtniške mojstre brivske (frizerske), stavbne, lesne ter kovinarske stroke, ki že poučujejo na strokovnih nadaljevalnih šolah.

Nekolkovane prijave za tečaj se morajo predložiti najkasneje do 10. junija 1940. in nasloviti na VIII. oddelek kraljevske banke uprave v Ljubljani.

V prijavih je navesti točen naslov.

Kraljevska banka uprava dravske banovine
V Ljubljani dne 16. aprila 1940.

Ban:

L. S. Dr. Natlačen s. r.

KRSTNA PREDSTAVA

MLADINSKE IGRE »KRISTALNA ČAŠA«.

Bled, 22. aprila 1940.

Priznan pisatelj ljudskih in mladinskih tov. Al. Bulovec, šol. uprav. iz Begunj na Gorenjskem je napisal že celo vrsto iger. Skoro preko vseh mladinskih odrov je šla njegova »Pehta«.

Sedaj se nam je avtor predstavil s novo mladinsko spevo-igro, kateri je skomponiral pristrčno muziko učitelj iz Radovljice, tovariš V. Puntar.

Igro je pripravil na oder agilni režiser tov. Rudolf Miculinič, učitelj na Bledu.

Ogromno truda in napora je bilo treba predno je naštudiral delo, v katerem nastopa okrog 60 otrok.

Ljubka spevo-igra je žela na sokolskem odru velik uspeh. Krstne predstave dne 14. aprila se je udeležilo več odličnikov, med njimi okr. načelnik g. dr. Vrečar.

Dne 15. aprila pa je okrajno učiteljsko društvo, ki mu predseduje avtor igre — združilo svoje mesečno zborovanje z ogledom omenjene mladinske igre.

Igre se je udeležilo izredno veliko število učiteljsva s svojimi sorodniki in znanici.

Igra »Kristalna čaša« je himna našim planinam in planinski flori.

Bolna deklica ozdravi, ko ji planinske cvetke: avrikliji, dafne in encijani iz doline Drage pri Begunjah, natočijo v kristalno čašo zdravih cvetličnih sokov.

V pravilni igri nastopajo cvetke, vile, metuljčki, sove in planinski kraj, kar približa igro otrokom in odraslim.

Domač orkester je bil pomnožen z nekaterimi ljubljanskimi godbeniki. Zelo primerno kulisarijo je oskrbel šef ljublj. gledališke slikarne g. Skružny.

Godba je zgoščena in mnoge sočne melodije bodo postale priljubljene mladinske pesmice, ker zvenijo polno, zgoščeno in so zelo pevne. Le deloma je komponist premalo upošteval glasovni obseg mladih grl in je zašel previsoko.

Igro so 20. aprila ponovili še za okoliško šolsko mladino in 21. aprila za odrasle. Vse štiri predstave so bile dobro obiskane in vsakokrat so prejeli, avtor, komponist in režiser, ki je dirigiral orkestru, lepe šopke in druga darila v znak priznanja.

Primerno bi bilo, da bi kdo igro založil obenem pa tudi klavirsko partituro, s čemer bi postala popularna in izvedljiva na vseh mladinskih odrih, ki zmorejo klavir.

Vsem trem, avtorju, komponistu in režiserju čestitamo k prav odličnemu uspehu!

IZPLAČEVANJE PREJEMKOV V MOBILNEM IN VOJNEM STANJU

Ob morebitni mobilizaciji ali če nastane vojna, državni upokojenci in invalidi ne bodo več dobivali svojih prejemkov po pošti. Po uredbi o izplačevanju prejemkov državnih plačevancev v mobilnem in vojnem stanju z dne 18. novembra 1939., M. s. št. 1503, in po pravilniku o načinu izplačevanja prejemkov državnih plačevancev v mobilnem in vojnem stanju z dne 4. decembra 1939., št. 37.600/1, bodo v takem primeru prejemke izplačevali vse državne blagajne brez razlike proti pobotnicam in sicer na podstavi plačilnih knjižic za mobilno in vojno stanje. Predmetne plačilne knjižice je finančna direkcija za svoje plačevance že izstavila. Državnim upokojencem, invalidom in ostalim vojnim žrtvam jih bodo vročile pristojne občine. Vsaka stranka bo morala prevzem svoje plačilne knjižice potrditi s svojim podpisom na posebnem spisku in plačati zanjo 3 din. Le v izjemnih primerih sme občina izročiti knjižico pooblaščenca, če ji le-ta izroči upnikovo nekolokovano pismeno pooblastilo.

Plačilne knjižice so izstavljene po stanju prejemkov in odbitkov izza novembra 1939. Poznejše spremembe se bodo upoštevale šele v primeru, če nastane mobilno ali vojno stanje. Državni plačevanci se bodo morali tedaj zglasiti pri najbližji, kateri koli državni blagajni, ki bo spremembe v prejemkih in odbitkih vpisala v njih plačilne knjižice za mobilno in vojno stanje na podstavi kupona zadnje čekovne nakaznice, po kateri bo upokojencem, invalid ali vojna žrtev poslednjič dobila prejemke po pošti. Kuponi čekovnih nakaznic so torej odslej zelo važna listina.

Vsakokratni poslednji kupon naj vsaka stran-ka zelo skrbno shrani, ker bo morala z njim,

če nastopi mobilno ali vojno stanje, dokazati, da ima še vedno pravico do prejemkov. S prejemnikovo plačilno knjižico in z njegovim zadnjim kuponom se bo moral pri najbližji državni blagajni izkazati tudi pooblaščenec. Prejemnik sme namreč pooblastiti svojo zakonito ženo, zakonske ali pozakonske otroke ali svoje starše, da smejo mesto njega prevzemati njegove prejemke. Svoje pooblastilo vpiše na drugi strani plačilne knjižice. Pooblastilo mora overoviti pristojna občina.

Če se kdo pred mobilizacijo preseli s področja ene na področje druge izplačilne blagajne (finančne direkcije itd.), mora predložiti svojo izplačilno knjižico za mobilno in vojno stanje novi izplačilni blagajni, da le-ta vpiše vanjo nastalo spremembo in da ga sprejme v evidenco v svoji knjigi za mobilno in vojno stanje.

Za vse umrle državne upokojence, invalide in ostale vojne žrtve morajo njih svoji plačilne knjižice vrniti pristojni izplačilni blagajni, ki je vpisana na prvi, ob spremembah pa na tretji notranji strani plačilne knjižice.

Finančni direktor:

— Slovenska šolska matica bo imela letos redni občni zbor v Celju dne 5. maja ob 11. uri v risalnici I. deške ljudske šole. Dnevni red obsega predavanje predsednika g. univ. prof. dr. Karla Ozvalda: O vzgajanju »boljšega« človeka, poročila tajnika in blagajnika, volitve, eventualne predloge, spominski govor g. prof. G. Šiliha ob 20 letnici smrti bivšega predsednika H. Schreinerja, in slučajnosti. Samostojne predloge naj pošljejo člani najka-

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Zanimiv odgovor na našo pripombo k ugotovitvam »Slovenskega doma« prinaša isti list 20. aprila, ki ga v celoti priobčujemo: »V tedenskem glasilu slovenskega »naprednega« učiteljstva (ki je seveda zgolj strokovno glasilu učiteljske organizacije!) smo brali v zadnji številki tudi odstavek, v katerem so ponatisnjene nekatere pripombe našega lista k pobijanju alkoholizma med slovensko mladino. Naš dopisnik je v članku poudaril potrebo, da bi bilo treba zlasti pri učiteljstvu, ki ima največji vpliv na doraščajočo mladino, iztrebiti alkoholizem. Učiteljski list naredi pri vsem tem popolnoma nedolžen obraz in pristavi pripombo, da se bo nazadnje oglašil še nekdo, ki bo trdil, da so učitelji povzročili celo svetovno vojno. Učiteljskemu tedniku je treba reči le eno, da se namreč zama trudi, da bi večini slovenskega učiteljstva naprtil popolno nedolžnost, ker ima vsa slovenska javnost o njihovem delovanju jasne in čiste predstave. Vedeti mora, da ljudstvo ne brez utemeljenih razlogov na splošno v učiteljstvu ne vidi svojih prosvetiteljev, temveč ljudi, ki so mu po svoji miselnosti popolnoma tuji. Menda list ne bo zahteval od ljudstva, da se bo ravnalo po kapricah učiteljev, temveč bo le naloga učiteljev, da gredo z ljudstvom. Minili so namreč časi, ko si je učiteljstvo prilagajalo privilegij, da je s prezirno od ljudstva prodajalo nazore ne »učenost«, ki kvarno vpliva na zdravo ljudsko dušo. Sicer pa je vse govorjenje o učiteljstvu nepotrebno, ker bo čas sam prinesel osvežujoč veter, ki bo odpihal smeti z žita.« Pisu te notice, napisane v tako »dostojnem« tonu, priporočamo, da pazljivo prečita uvodnik v nedeljskem »Slovincu«, ker bi se mu sicer utegnilo zgoditi, da bi oni osvežujoči veter njega prvega odpihal.

— Nepremišljeni očitki. V »Domoljubu« duh. svet. g. Janez Kalan že tedne sem napada naše učiteljstvo, kateremu očita vse mogoče stvari. Zavaljo tega so se očitno razburili celo nekateri njegovih lastnih somišljenikov, kajti v zadnji številki jim kliče, da so že pozabili, »kako so liberalci brez vsakega vzroka, iz gole mrznje do vsega katoliškega, premetavali katoliško misleče in živeče učitelje iz enega kota v drugega, jim nakopavali bolezen in enemu, če ne še večim, celo smrt...« Gospodu Janezu Kalanu, ki velja za resnicoljubnega moža, svetujemo, naj povpraša svoje »katoliško živeče učitelje« po statistiki preganjanj za časa »liberalnega« režima in za časa Stojadinovičevega oprode Dobrivoja Stošoviča. Če so enako resnicoljubni kakor on, nam bodo morali potrditi, da je bilo od leta 1931. do 1935. prestavljenih vsega toliko »katoliških« in »liberalnih« učiteljev skupaj, kolikor jih je premestil sam Stošovič v nekaj mescih. (»Jutro«, 20. aprila.)

— Beg z vasi je naslov članka v »Domoljubu« od 17. aprila, ki se končuje sledeče: Nikar se, gospodične in gospodje, preveč ne čudite, če vas nekaterih dovolj prijazno ne sprejememo medse. Saj vas komaj poznamo, ko ste tako malo pri nas; škoda, da imate tako malo časa, da bi ostali tudi v prostem času v naši vasi. Z upraviteljem šole se pač dobro poznamo. Saj pridemo skupaj pri naših igrah, v naši dvorani, saj govorimo z njim, kadar se v nedeljo popoldne sprehaja po šolskem vrtu, saj ga poslušamo, kako poje z našimi fanti, saj nam predava na kmetijskem tečaju, saj nam vodi sadjarstvo in kmetijstvo, saj nam prireja roditeljske sestanke; vsaj tam smo pričakovali, pa vas tudi ni bilo; radi bi vas vprašali, kako kaj naš Janez in Marjanca v šoli. In takole v nedeljo zvečer, ko

Velika izbira blaga za damске in moške obleke v najnovejših modnih barvah

R. MIKLAUC „Pri škofu“
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica - Pred škofijo

Dobro blago — nizke cene!

sneje do 29. t. m. Odbor vabi vse člane, da se občnega zbora udeležijo. — Odbor.

— Proslava materinskega dne se bliža, a šole še nimajo sestavljenih zaradi pomanjkanja materiala, programov. Prav lahko delo bodo imele šole s to sestavo, ako naročijo glasbeni priročnik »Materinski dan«, v katerem je velika izbira enoglasnih in večglasnih pesmic za mladinski zbor ter dva kratka igrokaza s petjem. Cena 20 din. Naročila sprejema in izvršuje Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«, Ljubljana, Franciškanska ulica 6/I.

Osebne zadeve

— i V strokovni kmetijski tečaj za učitelje so bili sprejeti: Barbarič Karel, Domanševci; Božič Anton, Sv. Duh na Ostrem vrhu; Bezjak Jožef, Odranci; Babič Josip, Melinci; Bojlec Ivan, Martjanci; Horvat Jožef, Srednja Bistrica; Jug Feliks, Preloka; Kolar Vilibald, Križevci; Kocbek Jože, Vučja vas; Kert Jožef, Sv. Rupert v Slov. gorah; Kevc Josip, Marija Snežna; Kocipec Peter, Svetinja; Koštrin Stane, Sv. Jurij; Kincl Avgust, Rečica; Lapajne Anton, Sv. Peter; Sah Milan, Negova; Kmetec Jožef, Sv. Marjeta na Drav. polju; Marolt Franc, Dragatuš; Mašat Ludvik, Luče pri Ljubnem; Pucko Janez, Hotiza; Prah Karel, Vurber; Rojic Jože, Sv. Marko; Šegula Pavle, Sv. Marjeta; Švarc Ivo, Razbor; Vičar Franc, Polenšak; Zupanek Jože, Orla vas; Zupan Ivan, Blatna Brezovica; Zorn Otmar, Sela pri Jugorju.

Naša gospodarska organizacija

—g Zadrudnikom Učit. samopomoči. V aprilu 1940. sta umrli dve zadrudnici: Kante Rozina, Ljubljana (526.) in Conč - Drnovšek Franja, Maribor (527.). Prispevek za ta dva smrtna primera znaša:

za 1 zadrudnika s poštnino din 11,—

za 2 zadrudnika s poštnino „ 21,— itd.

Kdor ima kak zaostanek iz prejšnjih mesecev, naj tega prišteje gornjemu znesku. Zadrudna uprava izplača takoj po prejemu potrebnih listin, to je mrtvaškega lista in zadrudne knjižice, ves znesek za posmrtnino. Dolžnost vsakega člana US je, da nam vsaj naknadno nakaže svoj članski prispevek.

—g Zadrudnikom Učit. samopomoči. V aprilu 1940. je prejela zadrudna uprava tako visoko število prošenj za brezobrestna posojila, da jih upravni odbor ne bi mogel vseh rešiti na prihodnji seji. Prosilci, ki v prvih dneh maja t. l. ne bodo dobili nakazil in obvestil, naj vedo, da bo rešil njihove prošnje upravni odbor na seji v juniju t. l. Za brezobrestna posojila ima US omejen znesek.

Mladinska matica

—mm Zadnja številka letošnjega letnika »Našega roda« izide še pred 1. majem. Prosimo naše poverjenike, da se požurijo z naročili.

—mm Do zdaj so razprodane sledeče knjige Mladinske matice: Kresnice I., II., III. in V. letnik; London-Seliškar; Zgodbe z Južnega morja; Andrej Skulj; Sadjarčič; Tone Seliškar; Rudi; Radivoj Rehar; Vijolica Vera; Fran Erjavec; Pod grajskim jarmom; Grimm-Slapšak; Mizica, pogrni se!; Edo Deržaj; Zivljenje hudobne kavke Katke; France Bevku; Lukec išče očeta; Krista Hafnerjeva; Botra z griča; Deržaj-Cernejeva; Za vsele in žalostne čase; Ribič-Bambič; Kralj Honoiulu, Deržaj-Cernejeva; Kapljice; Josip Ribič; Palčki; Cicananova knjižnica I., II. in III. zvezek; »Naš rod«, letniki I., II., III., IV., VI. in VIII. Od nekaterih drugih knjig je le še malo izvodov na razpolago in poidejo v kratkem. Kdor hoče izpopolniti svojo šolsko mladinsko knjižnico, naj stori to zato čim prej.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev Zadnji pevski tečaj, ki bi se moral po prvotnih načrtih vršiti v Trbovljah, pa se je potem radi nenadne odsotnosti tov. Šuligoja vršil v dvorani »Grafike« v Ljubljani, je bil dobro obiskan (64 pevk in pevcev). Na novo so pristopili k zboru tov.: Faganeli Anton, Jerabek Ilda, Ličar Darinka, Kompare Lavra in Plevel Viktor. Zbor je študiral koncertni program za nastopa v Mariboru in Ljubljani. V Ljubljani bo zbor nastopil s povsem novim koncertnim programom v začetku prihodnje koncertne sezone, dočim ovirajo izvedbo nastopa v Mariboru trenutne prilike.

nadaljnjih sklepih upravnega odbora zbora bo članstvo pravočasno obveščeno.

Tajništvo.

—t Peresa, svinčnike, kuverte, črnila, pisarniške in šolske potrebščine si najceneje dobavite v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Stanovska organizacija JUU

Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUTOMER bo zborovalo v soboto, 4. maja 1940., v ljudski šoli pri Sv. Jurju ob Ščavnici s pričetkom ob 9. uri po nastopnem dnevnem redu: 1. Zadnji zapisnik. 2. Došli dopisi. 3. Predavanje: Govorne hibe pri ljudskošolskem otroku in njih zdravljenje. Predava tov. Metod Kumelj iz Ljubljane. 4. Poročila raznih funkcionarjev. 5. Volitev delegatov za banovinsko in glavno skupščino. 6. Predlogi in nasveti. Avtobusi bodo vozili v obeh smereh. Članstvo se naj udeležijo zborovanja v polnem številu. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG zboruje v soboto, dne 4. maja t. l., ob 10. uri dopoldne na Pesnici pri Mariboru v dvorani gostilne g. Kerenčiča. Dnevni red je običajen, zlasti pa pripravite in vsaj tri dni poprej pošljite tov. predsedniku sledeče: 1. Prijave udeležbe in naročila za obed — najbolje skupno za vsako šolo! 2. Predloge, vprašanja i. sl. k točki »Razgovor o aktualnostih! 3. Predloge za banovinsko skupščino! — Ob 9. uri je: seja upravnega in nadzornega odbora, seja redakcijskega odbora za sestavo reasurancije o anketi glede kmetijskega pouka v ljudski šoli, katerega člani so tov. Šalda Leopold, Kramer Franc, Borko Franc, Selak Kristina, Fürst Marica,

Horvat Angela, Zajc Marija, Kristl Jožica in Božič Anton (dobrodošli so tudi še drugi tovariši (-ce), ki naj si k posameznim točkam ankete predčasno pripravijo pismene beležke, da bo delo šlo naglo izpod rok! Sestanek ima tudi osek učiteljev, Učiteljskega pokreta in po možnosti obmejni šolski osek! Tovariši, tovarišice! Zborujemo v naši obmejni Pesnici! Zborovanje posvetimo posebej našim obmejnim vprašanjem ter toli potrebni pogiobitvi našega tovarištva v najprivlačnejšem mesecu maju! Privlačnost naj bi se odražala v polnoštevilni udeležbi, ki jo prijavite do 1. maja t. l. — Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ZA SREZ LJUTOMER je zborovalo v soboto, dne 13. aprila 1940., v ljudski šoli pri Kapel. Od 123 članov je bilo navzočih 53.

V nagovoru je tovariš predsednik naglasil, da se vsak učitelj lahko udejstvuje prosto po svojem svetovnem nazoru, vendar se pa naj strne v skupni učiteljski organizaciji, ker je to najboljši odgovor na v zadnjem času proti učiteljstvu iznešene napade. Nato je ozdravil sreskega šol. nadzornika gosp. Franca Karbaša in dolgoletnega predsednika in bori-telja za učiteljske interese tov. Mavriča Karla.

V situacijskem poročilu je bila podana borba za izboljšanje gmotnega položaja. Člani

so soglasno odobrili tozadevna prizadevanja vodstva sekcije.

Po soglasni odobritvi zadnjega zapisa in prečitani došlih dopisov se je vršilo predavanje o »Spoznavanju mrtve prirode v ljudski šoli«. Predavatelj tov. Ljudevit Ivanjšič je v uvodu naglasil, da je treba ta del prirodopisnega pouka obravnavati tako, da bo v veselje učencem, v zanimanje sedanjih generacij in v korist bodoči generaciji. Na nižji stopnji je zbirati pojme, na srednji stopnji je obravnavati potrebe vsakdanjega življenja, na višji stopnji se pa naj pokaže naša kraljevina s prirodnimi bogastvi, in vsak učenec naj spozna, da je pravilna oporoka Vit. kralja Aleksandra I. »Čuvajmo Jugoslavijo«.

Nato so podali posamezni društveni funkcionarji svoja poročila. Zelo aktualno poročilo je podal iz »Narodne prosvete« sreski šolski nadzornik g. Franc Karbaš. Po njegovem poročilu se je razvila živahna debata o raznih nedostatkih na ljudski šoli, ki pa za devajo bolj domači srez. Tov. Potočnikova, predsednica odseka za učiteljice, se je zavzela za politično enakopravnost in botbenost učiteljic. Sprejet je bil tudi njen predlog, da se priredi v Gornji Radgoni nastop šolskih zborov, za kar je bil tudi izvoljen pripravljani odbor. Tov. Kolarjeva je razdelila upravi celjen anketne pole za ugotovitev socialnega položaja šolskih otrok v srezu.

Zborovalci so odobrili predlog, da se vrši prihodnje zborovanje dne 4. maja 1940. pri Sv. Jurju ob Ščavnici ter da se pri enem prihodnjih zborovanj naprosi sreski kmet. Referent, ki bi predaval o temi: »Potreba sodelovanja učiteljstva pri pospeševanju kmetijstva«.

Po zborovanju, ki je trajalo tri ure, se je razvila tovariška zabava.

Ljudevit Ivanjšič, Janko Jordan, predsednik, zapisnikar

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOVENJ GRADEC je zborovalo dne 13. aprila v Slovenjem Gradcu. Uvodoma je predsednik poudarjal, da se velika večina tovarišev zaveda v polnem obsegu svojih stanovskih dolžnosti in prihaja redno na zborovanja, saj jih je od organiziranih 39 tokrat navzočih 35, nevlanjenih pa je v okraju le 10.

Sledilo je situacijsko poročilo in obravnavna dopisov. Razvila se je pri tej priliki stvarna in temeljita diskusija o problemih sedanjega izvenšolskega udejstvovanja učiteljstva v raznih kulturnih, socialnih in narodno-obrambnih društvih, ko se mu skuša sistematično izpodkopavati ves ugled in javnem življenju, ga ob smešno nizkih prejemkih gmotno uničiti, pa se hkrati od njega zahteva, da naj v svojem idealizmu ustvarja prave socialne, kulturne in nacionalne čudeže. V tem leži ves antagonizem sedanjosti, ki sili učiteljstvo k naslednji resoluciji:

»Učiteljstvo se zaveda težkih nacionalnih, socialnih in kulturnih nalog, ki stopajo z vedno večjo jasnostjo v ospredje; tem nalogam bo doraščalo le ob močni moralni zaslonbi vseh odločilnih činiteljev ter ob takih prejemkih, ki mu zagotavljajo adekvaten življenjski standard. Zato nujno zahtevamo, da prenehajo vsi zlonamerni izpadi v javnem tisku napram učiteljstvu, da se ga moralno in materialno zaščiti, če se hoče računati na pozitivno in konstruktivno delo, ki se ga pričakuje od učiteljstva.

Glede reorganizacije učiteljske organizacije soglašamo z mnenjem upravnega odbora JUU.

Za odsek učiteljic je podala poročilo tov. Križajeva. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva: a) da se vrnejo ženi državnim uradnicim draginjske doklade; b) da se prevedejo po preteku predpisanega roka vsi pripravniki v IX. skupino; c) zavračamo vsako nezakonito protekcijo, ki kvarno vpliva na naš obupen položaj.

Predavanje o »Vplivu socialnih in gospodarskih razmer na duševni in telesni razvoj otroka šole v Šmartnem« je dokončil šolski upravljatelj Kavčič. Prikazal je profil otroka, ki dorašča v tipičnih podeželskih razmerah.

Za rešitev Aškerčeve domačije se pripeljeva 100 din iz društvene blagajne. — Ker v dopisu glede pristopa k bolniški blagajni niso navedena podrobna določila o dolžnostih in pravicah zavarovancev, se bo obravnavalo vprašanje pristopa, ko bomo razpolagali s podrobnejšimi pojasnili.

Šolski nadzornik tov. Arigler je pojasnil nekaj aktualnih vprašanj iz šolske administracije, tov. Smolnikarjeva pa je vabila tovarišice, da pristopijo z deleži k zadruzi »Dom učiteljic«. Prijavile so se tri.

Prihodnje zborovanje bo meseca junija v Slovenjem Gradcu, združeno z izletom. Izražena je bila želja po večkratnih sestankih v osamljenih krajih pri tovariških samotarih.

Kavčič, preds. Zolnir, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA, VZHODNI DEL, je zborovalo dne 13. aprila 1940. v Ljubljani v Trgovskem domu.

Zborovanje je otvorila tov. predsednica F. Završanova. Pozdravila je navzoče zborovalce, še posebej pa novo članico Istenič Karlo s Skaručne. Po uvodnih besedah je podala kratko poročilo o ukrepih sekcije in društva

za povišanje plač drž. nameščencem in upokojencem. — Pojasnila je izpremembo, ki je nastala v temi predavanja, ker je že napovedani prevatelj V. Kunst zadržan na domačem zborovanju na Rakeku. Posrečilo se ji je dobiti novega predavatelja tov. V. Mlekuža. — Za prihodnje zborovanje je treba določiti datum že vnaprej, da bo mogoče predavatelja Kunsta pravočasno obvestiti. — Nadalje povabi predsednica vse člane zadrudnike, da se udeležijo običnega zbora UT v nedeljo, dne 21. aprila 1940. Kot zastopnika našega društva naprosi tov. M. Kosina, ki je povabilo sprejel.

Po končanem poročilu predsednice, ki je bilo v celoti sprejeto, prečita tov. tajnika novejšje važne dopise. — Problem obmejnega in manjšinskega šolstva je v svojem celotnem obsegu narodno-obrambni problem, ki mu je treba posvečati vso pozornost in mu nuditi poleg materialne pomoči tudi moralno oporo. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani je povabila članstvo sekcije JUU za dravsko banovino, naj bi se poslužilo ugodnosti prostovoljnega zavarovanja, ki mu jih nudi osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Ker so ugodnosti tega zavarovanja samo delne, člani našega društva zavarovanje soglasno odklonijo. — Kot zadnji je bil prečitani dopis o izplačilu stanarim učiteljicam, poročenim z neučiteljci, ki obravnavajo, kako se bo izplačevala tekoča in zaostala stanarina.

Sledilo je pedagoško predavanje tov. V. Mlekuža, v katerem je opisal zanimivo inteligenčno preizkušnjo svojih učencev II. r. lj. š. Učiteljstvo je pazljivo sledilo predavateljevim izvajanjem, iz katerih je posnelo marsikak koristen in posnemanja vrednih napotek za lastno pedagoško udejstvovanje. Predsednica se je predavatelju toplo zahvalila.

Po končanem predavanju je navzoče članstvo določilo datum prihodnjega zborovanja, ki bo meseca maja v Ljubljani. Nato je predsednica povabila zborovalce na skupni ogled Narodne galerije. Članstvo se je rade volje odzvalo in si pod strokovnim vodstvom g. Zormana, upravnika Galerije, ogledalo nad vse zanimiv razvoj slovenske upodabljajoče umetnosti od prvih početkov do sodobnih stvaritev. Predsednica se je po končanem ogledu zahvalila g. upravniku za vodstvo, narkar se je članstvo razšlo, zadovoljno nad lepo uspešnim zborovanjem.

Završanova, preds. Podbevškova, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA — MESTO je zborovalo v torek, dne 23. aprila t. l., dopoldne v telovadnici II. deške ljudske šole na Cozjovi cesti. Zborovanja se je udeležilo 128 članov.

Ob otvoritvi zborovanja je predsednik pozdravil tov. nadzornika Fr. Ločniškarja, predavatelja tov. R. Kobilico in čestital tov. Rudolfu Hrovatu k njegovemu trojnemu jubileju: 70 letnici rojstva, 50 letnici članstva in 40 letnici abstinenčnega delovanja.

Sledilo je predavanje pedagoško didaktičnega vodje tov. Rudolfa Kobilice: »V čem naj bi bilo bistvo šolske reforme?« S tem predavanjem, ki je bilo sprejeto s prav iskrenim in hvaležnim odobravanjem, je zaključil predavatelj ciklus štirih predavanj na naših letošnjih zborovanjih. Med debato je bil sprejet predlog, naj naprosi odbor predavatelja za predavanja tudi v prihodnjem šolskem letu.

Situacijsko poročilo je obsegalo štiri posebna poročila: delovanje akcijskega odbora za izboljšanje gmotnega položaja državnim uslužbencem in ustanovitev »Zveze organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev, delavcev in upokojencev« (Kristina Lukič), reorganizacija JUU (Al. Hreščak), obramba proti napadom učiteljstva (Josip Mihelič) in splošni del (Vek. Mlekuž). Med razpravo so bili sprejeti naslednji predlogi:

1. Odobravamo resolucijo za zvišanje službenih prejemkov, ki jo je izročil akcijski odbor predsedniku vlade, s katero zahteva 27 organizacij nekatere spremembe uradniškega zakona iz l. 1931. in dodatnih odredb o izboljšanju gmotnega stanja drž. uslužbenstva.

2. Vlada naj izda in uzakoni novi zakon o družtvih, shodih in posvetih, s katerim naj se ukinejo: čl. 76. zakona o uradnikih, čl. 78. zakona o državno prometnem osebuju in čl. 84. pravilnika o delavcih drž. prometnih ustanov, da bo možno ustanoviti nujno potrebno »Zvezo organizacij drž. in samoupravnih uslužbencev, delavcev in upokojencev«.

3. Glede reorganizacije našega udruženja se v celoti strinjamo s stališčem vodstva sekcije JUU za dravsko banovino.

4. Resolucijo, s katero protestiramo proti namernim in stalnim napadom na učiteljstvo, naj predloži vodstvo sekcije s posebnim poročilom merodajnim činiteljem v uvaževanje in ugodno rešitev.

5. Soglasno odklanjamo predlog o prostovoljnem zavarovanju učiteljstva.

6. Prihodnje zborovanje naj se vrši izven Ljubljane. Čas in kraj zborovanja določi upravni odbor.

Pred zaključkom zborovanja razdeli in pojasni tov. Čučkova nove anketne pole o proučevanju prehrane naših šolarjev. Ker je bil s tem dnevi red izčrpan, zaključil predsednik zborovanje, ki je trajalo do pol 12. ure.

Vekoslav Mlekuž, Josip Mihelič, predsednik, tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LOGATEC je zborovalo dne 13. aprila 1940 na Rakeku. Navzočih je bilo 52 članov, t. j. 57 %.

Tov. preds. Štravs Karel otvori zborovanje. Pri tem se spomni vse tovarišev, ki so zapustili naš srez, imenoma tov. Suštaršiča, ki ga je usoda po »službeni potrebi« zanesla najprej v Tinje, nato pa na Teharje pri Celju. Iskrene pozdrave in dobrodošlico je naslovil na vse na novo pristopivše člane v željo, da bi se v organizacijskem gibanju čimbolj udeleževali. Topel pozdrav je veljal tudi navzočemu g. nadzorniku M. Mikužu in vsemu ostalemu učiteljstvu. Nato pozdravi in obenem predstavi predavatelja tov. Vilka Kunsta, rav. mešč. šole na Rakeku. Žal, da ne moremo podati obširno toda silno zanimivo predavanje in njegove poizkuse v tem poročilu v celoti. Tov. predavatelj nam je po uvodu razkazal učila, ki jih je po njegovem osnutku založila U. T. v Ljubljani. Dasi so učila silno enostavna, vendar so kakor po sestavi in razumevanju za učenca dovolj nazorna, da z lahkoto napravi in kar je glavno, razume najrazličnejše poizkuse iz okvira elektrike. Z navadno žepno baterijo, z deli žice in železa smo videli brezhibno delovanje hitrega zvonca, brzjava, telefona, osnutke radioaparata itd. Tudi poizkusi, ki nam jih je predavatelj z najenostavnejšimi sredstvi izvedel, zahtevajo od učitelja ne samo temeljitega poznanja predmetne snovi, temveč tudi zmožnosti, nagnenja in sploh duševnosti učencev. Žal, da je za predavanje odmerjeni čas prehitro minil.

Za izredno zanimivo predavanje je bilo navzoče učiteljstvo predavatelju hvaležno.

Sledilo je situacijsko poročilo tov. sekciješkega preds. M. Kumlja, ki je med predavanjem vstopil v zborovalnico. Ker je večini tov. Kumelj že star znanec, so s ploskanjem dali navzoči izraza zadovoljstvu, da imajo vendar enkrat v svoji sredi svojega sekciješkega predsednika.

Tov. predsednik je podal za tem izčrpno situacijsko poročilo in stanje naših zahtev in želja v pogledu stalnosti, izboljšanja materialnega položaja, napredovanj, o stališču naše organizacije do nadzorniške organizacije in do na novo ustanovljenega Saveza hrvatskega učiteljstva, dnevnikačarjev in kontraktualcev, premeščanj itd. Poročilo so sledila vprašanja navzočih v stanovskih in šolskih zadevah, katerim je dajal pojasnila tov. M. Kumelj odnosno tov. Štravs in odborovi funkcionarji.

Po poročilu tajnika in blagajnika so bili sprejeti sklepi, ki smo jih poslali sekciji v vednost in ravnanje.

Roš, preds. Hrastnik, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V GORNJEM GRADU je dne 13. aprila zborovalo ob lepi udeležbi v Šmartnem ob Paki.

Uvodoma je tov. predsednik poudaril, da živimo v časih, ko je človeku treba dobrih živcev, da zmore proti kontrolirati vse usodne dogodke, ki se v teh dneh s filmsko naglico razvijajo pred nami. Prav zaradi tega nam je potrebno, da strnemo svoje vrste in da delamo med narodom za čim tesnejšo koncentracijo vseh naših pozitivnih sil. Nikoli bi pred zgodovino ne mogli dajati odgovora, če bi pustili v nemar obstoječe prilike, če bi pred njimi zatihnili oči, kajti čas nas je postavil v dobo, ko se oblikuje nova Evropa. Od nas samih je odvisno, kak bo položaj našega naroda in na novo urejenem evropskem kontinentu. Zato je tembolj nerazumljivo, da ustvarjalci slovenskega javnega mnenja kakor slepi tavajo po svojih že utrjenih poteh in se niti najmanj ne potrudijo, da bi pozornost ljudstva odkrenili na nevarnost, ki nam grozi. Celu nasprotno! Mesto da bi pozivali k strpnosti in složnemu delu, razvnamajo strasti s pavšalnimi napadi na učiteljstvo. Slovenski učitelj je sicer tega vsega že navajen, ne more pa razumeti brezglavosti takega početja.

Po prečitanih dopisov so zborovalci res toplo pozdravili idejo neobveznega bolniškega zavarovanja, vendar se niso mogli storiti nobenega pozitivnega sklepa. Vedeti bi namreč še morali ali pri zakonskih parih plačuje prispevke samo eden, ali oba in če velja zavarovanje za vso družino, kar iz zadevnega dopisa ni bilo razvidno. Potrebno bi tudi bilo, da se bolniško zavarovanje raztegne tudi na ugodnost brezplačnega zdravljenja v drugem razredu bolnic oz. v sanatoriju.

Pri tej točki dnevnega reda so zborovalci tudi izjavili, da se strinjajo s stališčem sekcije glede preureditve našega udruženja.

KUPUJTE
PRI TVRDKAH,
KI OGLAŠUJEJO
V NAŠEM LISTU!

FABIANI & JURJOVEC
LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!

Iz situacijskega poročila, ki ga je podal tov. predsednik, so se navzoči informirali predvsem o poteku akcije za zvišanje prejemkov in ostalih aktualnih vprašanjih.

Kar se tiče društvenih zadev je bilo podano poročilo o zadnji seji upravnega in nadzornega odbora, kjer se je predvsem pretresalo vprašanje zaostalih članarin in nevlanjenega učiteljstva. Sklepi, ki so bili sprejeti na tej seji so po zatrdilu tov. blagajničarke imeli lepe uspehe, a vendar je še nekaj takih članov, ki niso upoštevali odborovega opomina glede plačevanja zaostankov in redne članarine. Zborovalci so sklenili naj te člane odbor še enkrat pozove k redu in sicer zadnjič na tovariški način: V nasprotnem primeru pa naj se zaostanki izterjajo po advokatu. Prav tako je bilo sklenjeno, naj odbor nevlanjenega — 14 po številu — s posebnimi pismi povabi k včlanjenju. Na naslov onih, ki stojijo izven naših vrst z izgovorom, da jim organizacija itak nič ne nudi, je bilo ob tej priliki iznešenih več ostrih kritik.

Sledilo je predavanje tov. Budrove, ki je v precizno izdelanem predavanju jasno prikazala družinsko življenje svojega službenega kraja. Predavanje je sestavilo na podlagi tozadevne anketne pole znane zagrebške pedagoginje Vere Stein-Erichove. Pozornost, s katero so navzoči sledili predavanju, aplavz, ki ga je predavateljica bila deležna in živahna debata, ki je predavanju sledila, vse to je prepričevalo dokazalo, da je bilo predavanje z vzgojnega stališča, posebno s stališča spolne vzgoje nad vse aktualno. Opozorilo nas je na mnoge stvari, mimo katerih hodimo skoro vsak dan, a jim ne posvečamo dovolj pažnje, jih ne uvažujemo pri vzgoji in pouku v dovoljni meri, kar se nam večkrat maščuje. Prav tako smo predavateljici hvaležni, da nas je tako prepričevalno opomnila na nje.

Sklepi:

1. Ne odklanjamo nobene dobronamerne kritike, ker smo uverjeni, da je nujno potrebna za vsak napredek. Energično pa protestiramo proti vsem pavšalnim napadom, ki jih zadnje čase iznaša del našega javnega mnenja. Šmatramo tako postopanje posebno z oziranjem na resnost časa, v katerem živimo, za skrajno škodljivo ne samo za ugled stanu, temveč tudi za interese vsega naroda. Zato prosimo, da merodajne oblasti s primernimi ukrepi čimprej zatro vsak poskus nadaljnjih takih pavšalnih napadov.

2. Naše zahteve po avtomatskem napredovanju naj se razširijo še na zahtevo po neoviranem napredovanju v V. skupino in na zahtevo po primernih specialnih dokladah za šolske upravitelje.

3. Ugotavljamo nujno potrebo brezplačne brošure o pravilni spolni vzgoji, namenjene predvsem kmečkim in delavskim staršem. Brošura naj bi bila napisana po sodobnih načelih in naj bi v poljudni obliki dala vsaj najosnovnejša navodila o pravilni spolni vzgoji.

Hudales Oskar, preds. Gerkman Stane, tajnik.

Šolski radio

—r Torek, 30. aprila: Trboveljski slavček; g. Ljudevit Mrzel. Gdč. Rezika Koritnikova bo zapela dve pesmi in sicer E. Adamič: Pri zibelki in B. Ipavice: Božji volek.

—r Petek, 3. maja: Kramljanje z mladino; g. Miroslav Zor.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 28. aprila, ob 17. uri predaval g. inž. Rado Lah: Obdelovanje osušenih zemljišč. — V četrtek, 2. maja, bo ob 17. uri predavanje: Gospodarska poročila in navodila.

—t »Kmetje včeraj in danes« je naslov najnovejši knjigi, ki jo je spisal Ig. Koprivec, pisatelj - domačin Slovenskih gor. Na 281 straneh se opisuje v lepem pripovednem slogu življenje našega kmetovalca in viničarja ter najlepših in najzanimivejših delov slovenske zemlje. — Knjiga stane s poštnino vred 66 din. Naročite jo pri Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali njeni podružnici v Mariboru.

AVTOPODJETJE PŠENICA V SODRAŽICI

se priporoča za avtobusne izlete šolske mladine za vsak torek, četrtek, petek in nedeljo na Jadran, po znižani ceni, iz kočevskega okraja. — Avtobusno podjetje Pšenica — Sodražica.

KREDITNA IN POSOJILNA KONZORCIJA

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000— vsem javnim nameščencem po 7% proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvo.

A. ŽIBERT
trgovina s čevlji
Ljubljana, Prešernova ulica

priporoča cenjenemu učiteljstvu svojo veliko zalogo prvovrstnih in najmodernejših čevljev najboljših trdk za dame in gospode, ter za deco v vseh velikostih, kakor tudi moške in damske poletne sandale v vseh modnih barvah